
Het Woord van de Gerechtigheid

Nummer 132, februari 2016

“Want ieder die nog van melk leeft, is onervaren in het woord van de gerechtigheid (St. vert.): hij is nog een kind” (Hebr. 5:13). Het “woord van de gerechtigheid” staat in contrast tot “de eerste beginselen van de uitspraken van God” (Hebr. 5:12). Het “woord van de gerechtigheid” duidt daarom op diepere waarheden waarin God handelt op basis van Zijn gerechtigheid met ons.

Het Woord van de Gerechtigheid wil een bijdrage leveren om christenen vertrouwd te maken met de “vaste spijs” (Hebr. 5:14) van het woord van God om geestelijke volwassenheid mogelijk te maken. Bijbelse waarheden die nauwelijks worden onderwezen en van cruciaal belang zijn om “het einddoel van het geloof” (1 Petr. 1:9) te bereiken, zullen in het bijzonder onderwerp van aandacht zijn.

Het Woord van de Gerechtigheid wordt geredigeerd door Roel Velema

e-mail: roel@velemaweb.nl

weblog: <http://velemaweb.nl>

Facebook: <https://www.facebook.com/roel.velema.5>

De Apostolische Vaders

Deel 2

Didachè, De Herder van Hermas

“Geworteld en gegrond in de liefde, zult gij dan samen met alle heiligen, in staat zijn te vatten, hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot alle volheid Gods” (Ef. 3:17b-19).

APOSTOLISCHE VADERS

4. De Didachè

De Didachè heeft als subtitel “Het Onderwijs van de Twaalf Apostelen”. De naam Didachè komt van het Griekse woord *didachè* dat ‘onderwijs’ of ‘leer’ betekent. Het is een veelvoorkomend woord in het Nieuwe Testament, zoals in de uitdrukkingen “de leer van de Farizeeën en Sadduceeën” (Matt. 16:12), “een nieuwe leer” (Marc. 1:17; Hand. 17:19) en “het onderwijs van de apostelen” (Hand. 2:24).

Het was bekend dat de Didachè bestond omdat schrijvers vanaf de derde eeuw er melding van maakten. Het was pas in 1873 dat Grieks-orthodoxe aartsbisschop **Philotheos Bryennios** in Constantinopel, het tegenwoordige Istanbul, een exemplaar ontdekte.

De indeling van de **Didachè** is als volgt:

Sectie 1: Twee wegen; ethische onderwijzing, strikt morele regels

- De weg van het leven
- De weg van de dood

Sectie 2: Rituelen van de kerk

- Regels over de doop
- Regels over vasten en bidden
 - Vastendagen
 - Het 'Onze Vader' (gebed)
- Regels over het Avondmaal
 - Gebed over de beker
 - Gebed over het brood
- Het Bezoek van rondreizende leerleren, evangelisten en profeten

Sectie 3:

- Een korte apocalyptische sectie over de tweede komst van Christus. Bruikbaar voor leven en sterven.

Sectie 1

Deze sectie stelt ons twee wegen voor ogen, de weg van het leven en de weg van de dood. Wanneer we de weg van het leven niet volgen, volgen we de weg van de dood. Er is geen tussenweg.

Er is niets christelijks in deze sectie. Het is opsomming van vele "U moet", "U zult", "Wees niet", etc. Het is doorzuurd van wetticisme en een vervulling van wat Paulus in Galaten 1 schreef:

"Het verbaast mij, dat gij u zo schielijk van degene, die u door de genade van Christus geroepen heeft, laat afbrengen tot een ander evangelie, en dat is geen evangelie. Er zijn echter sommigen, die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus willen verdraaien" (Gal. 1:6,7).

Deze sectie laat zien dat de vroege kerkperiode niet ideaal was en dat wetticisme de jonge kerk had aangestoken. Een van de geboden die de Didachè oplegt, is "*Gij zult niet begeren*", een gebod dat Paulus probeerde te houden. Paulus liet in Romeinen 7 zien dat we moeten weten dat we dood zijn voor de wet en alleen het leven van Christus in ons een leven is dat niet begeert.

Sectie 2

In deze sectie vinden we onder andere een aantal merkwaardige regels over de doop. Er moet in stromend water worden gedoopt, maar *“indien u geen stromend water hebt, doop dan met ander water. Indien u geen van beide ter beschikking hebt, giet dan drie maal wat over het hoofd in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Wie de doop verricht, moet voor de doop vasten. De dopeling, en zo mogelijk enige anderen, moeten ook vasten. Wat de dopeling betreft, u moet hem opdragen dit een of twee dagen te doen.”*

Hier zien we opnieuw een opleggen van regels die de Bijbel niet kent.

De regels voor het vasten wordt gezet tegenover het vasten van de huichelaars, de schijnheiligen. Zij (waarschijnlijk worden de joden bedoeld) vasten op maandag en donderdag, en daarom is de regel dat christenen op woensdag en vrijdag moeten vasten!

De zondag

Over de zondag als de “dag des Heren”, lezen we:

“Op de dag des Heren zult u samenkomen, het brood breken en dankzeggen na openlijk uw zonden beleden te hebben, opdat uw offer rein zij.”

Ook Ignatius schrijft in zijn brief aan de Magnesiërs:

“Indien zij die leefden onder een oude toestand tot nieuwe verwachting zijn gekomen (n.l. de christenen) en daarom de sabbat niet meer houden, maar de dag des Heren (d.w.z. de zondag) in acht nemen waarop toch ons leven opbloede door Hem en Zijn dood – die ontkennen sommigen hoewel wij toch door dit mysterie tot geloof kwamen en wij hierdoor volharden om leerlingen te blijken van Jezus Christus onze enige Leraar.”

In de brief van Barnabas, een Apostolische Vader, wordt de zondag, de eerste dag der week, “de achtste dag” wordt genoemd.

Constantijn de Grote heeft, na zijn bekering in 312 A.D., inderdaad bepaald dat voortaan in het Romeinse Rijk de zondag voor iedereen, heidenen en christenen, geen werkdag, maar een rustdag zou zijn. Ook Justinus de Martelaar hield de eerste dag van de week in ere:

“Op zondag komen christenen samen voor een eredienst, omdat op de eerste dag van de week Jezus uit de doden is opgestaan” (1^e Apologie, 67).

De waarheid gebiedt echter te zeggen dat in het Nieuwe Testament de “dag des Heren” nooit verwijst naar de eerste dag van de week. Johannes kwam in vervoering van de geest op de dag des Heren (Openb. 1:10). Dit was niet op een zondag, maar Johannes werd in de geest verplaatst om te profeten over de toekomstige dag des Heren.

Rondreizende apostelen en profeten

Het wordt echt vermakelijk wanneer de Didachè over rondreizende leraren en evangelisten spreekt.

“Wie bij u komt om al wat hier boven gezegd is te onderwijzen, die moet u ontvangen. Met betrekking tot de apostelen en profeten, moet u als volgt handelen naar het gebod van het evangelie: Elke apostel die naar u toekomt, moet u ontvangen als de Heer. Hij moet niet langer dan een dag blijven, zo nodig nog een. Als hij echter drie dagen blijft, is hij een leugenprofeet. Als de apostel vertrekt, moet hij niets meer meenemen dan brood totdat weer komt om te overnachten. Als hij geld vraagt, is hij een leugenprofeet ... Geen enkele profeet die in de Geest een tafel laat aanrichten, mag daarvan eten. Als dit wel gebeurt, is hij een leugenprofeet.”

Wanneer hij langer dan twee dagen blijft, gooi hem er uit. Wanneer hij een goede maaltijd in de Geest bestelt, gooi hem er ook uit. Dit alles laat zien hoe wettisch dit populaire werk was en hoe het wettische denken had postgevat in de jonge kerk.

Apocalyptische gedeelte

De Didachè sluit af met een oproep om waakzaam te zijn voor de dag van de komst van Christus.

5. De Herder van Hermas

De Herder van Hermas heeft een grotere invloed gehad dan de Didachè. Het boek is quasi-apocalyptisch en eist wat doorzettingsvermogen om te lezen. Het boek ademt een religieuze sfeer uit en kan nergens vergeleken worden met de genade waarover Paulus sprak.

De schrijver van het boek is Hermas die een aantal visioenen ontving over de toestand van de kerk in zijn dagen. In de eerste helft van het boek worden de visioenen uitgelegd door een vrouw die de kerk voorstelt. In de twee helft van het boek is het de beschermengel van Hermas die de visioenen uitlegt in de gedaante van een herder. Vandaar de titel van het boek. Het boek als volgt worden ingedeeld:

Boek 1: Vijf visioenen (H1-25)

1. Een vrouw vermaant hem; zegt dat zijn gezin zich moet bekeren (H1-5)
2. Geeft hem opdracht bekend te maken dat de zondigende uitverkorenen nog één kans krijgen (H5:1-7:4)
3. Openbaart zich als de Kerk van alle tijden (8-19:21:4)
4. Naderende vervolging, gesymboliseerd door een wild dier (22-24:7)
5. In het vijfde visioen neemt de Herder hem in huis, die ook wel “Engel der bekering” heet (25.1-7)

Boek 2: Twaalf geboden (H26-49)

1. Geloof, vrees, zelfbeheersing (26:1-2).
2. Eenvoud, onschuld, geen kwaadspreken (27:1-7).
3. Waarheid tegenover bedrog (28:1-5).
4. Over echtbreuk en het huwelijk (29:1- 32:4).
Hier wordt het onderwerp tweede boete besproken.
5. Geduld en verstand tegenover drift en bitterheid (33:1-34:8).
6. Herhaling eerste gebod; uiteenzetting over de twee engelen die het gedrag van de mens bepalen (35:1-36:8).
7. Vrees voor God en voor de duivel (37:1-5).
8. Twee soorten van onthouding (38:1-12).
9. Niet twijfelen, maar geloven.
10. Smart kan de Geest verdrijven of tot boete leiden (40:1-42:4).
11. Leugenprofeten mijden (43:1-21).
12. Kwaad en goed verlangen (44:1-49:5).

Boek 3: Tien gelijkenissen (H50-115)

1. De komende stad (50:1-11).
2. De olm en de wijnstok (helpen elkaar) (51:1-10).
3. Dorre bomen (52:1-3).
4. Bomen zonder blad (53:1-8).
5. Over het doen van goede werken (53:1-60:3).
6. Herders en schapen die worden gestraft naar hun daden (61:1-65:6).
7. Boete en straf in verband met Hermas zijn gezin (66:1-7).
8. Geboden zijn als takken; die moeten in goede staat teruggegeven (67:1-77:5).
9. Opnieuw een visioen van de Kerk: afgekeurde stenen kunnen toch weer gebruikt worden (78:1-110:2).
10. Hermas krijgt opdracht te verkondigen dat de voltooiing van de bouw daarom wordt ' uitgesteld (111:1-114:5).

Hermas begint zijn boek op een moment dat hij langs de rivier de Tiber loopt en een vrouw ziet baden. Daarna ziet hij de vrouw in de hemel en zij beschuldigt hem. Hij antwoordt verbaasd: "Waarin heb ik dan gezondigd?" Ze overtuigt dat zijn lust zonde was en Hermas vraagt zich af: "Wanneer zelfs deze zonde tegen mij getuigt, hoe kan ik dan ooit behouden worden?" Dit zet de toon voor de rest van het boek dat voornamelijk gaat over de vergeving van zonden.

Er volgen dan vier andere visioenen, waarvan de belangrijkste is **de toren die op het water** is gebouwd. De betekenis is dat de kerk op de doop is gefundeerd. Het roept ook de vraag op of er vergeving is van zonden nadat een gelovige is gedoopt. Het antwoord is 'nee' en we zien dan dat de doop wordt uitgesteld tot vlak voor de dood. Hermas ziet verder dat engelen stenen verwijderen van de toren. Dit duidt op de verwijdering van gelovigen vanwege hun zonden. Er liggen ook ronde stenen die niet ingepast kunnen worden. Het zijn de rijke gelovigen die hun rijkdom moet afhakken van de steen om dan een steen van de toren te worden die ingepast kan

worden.

Daarna komen de twaalf geboden die allemaal didactisch en moreel zijn. In het zesde gebod lezen we:

"Verneem nu de dingen betreffende het geloof. Er zijn twee engelen bij de mens, één van gerechtigheid en één van boosheid ... De engel van de gerechtigheid is zachtzinnig, bescheiden, nederig en rustig ... Hij (de engel van de boosheid) is vooral driftig, bitter en onverstandig en zijn werken zijn boos ... Dit maakt het gebod over het geloof duidelijk, opdat je de engel van de gerechtigheid vertrouwt en zo doende leeft voor God. Geloof, dat de werken van de engel van de boosheid slecht zijn. Wanneer je ze niet doet, zal je leven."

Dit is een lompe manier om te zeggen dat we door onze werken zijn behouden.

Ook het tiende gebod is vreemd:

“Bekleed je dan met vrolijkheid die altijd aangenaam is bij God en die welgevallig voor Hem is en verheug je daarin. Ieder vrolijk mens doet immers het goed en bedenkt het goed en veracht droefheid. De droefgeestige mens doet altijd verkeerd.”

Paulus denkt hier toch anders over wanneer hij schrijft:

“... want mijn geweten betuigt mij dit mede door de Heilige Geest: ik heb grote smart en een voortdurende hartzeer” (Rom. 9:1,2).

Het boek eindigt met tien gelijkenissen over bomen, wijnstokken, stenen, enz. De wijsheid van deze gelijkenissen laten niets zien van een behoud door genade. Zo lezen we in de vijfde gelijkenis:

“Kom de geboden van de Heer na en je zal welgevallig zijn voor Hem en je zal opgetekend worden onder het getal van hen die zijn geboden nakomen. Als je iets goeds hebt gedaan buiten het gebod van God om., verwerp je voor jezelf overvloediger luister en zal je nog meer geroemd worden bij God dan het geval als zou zijn.”

Het hele idee dat we meer doen dan we verplicht zijn om te doen, dat is de leer van de supererogatie, staat zo haaks op het leven dat Paulus beschrijft in Galaten 2:20. Jezus deed alleen de werken die God door Hem deed omdat Hij van Zichzelf niets kon doen (Joh. 15:5).

Met de Didachè en de Herder van Hermas zijn we op een dieptepunt wat de Apostolische Vaders betreft. Alles is door en door wettisch. Gelukkig zullen we volgende keer op een hoger plan komen!

Studievragen

1. Wat betekent het Griekse woord 'didachè'?
2. Wat weet je van de Didachè?
3. Is de 'Dag des Heren' de eerste dag van de week, de zondag?
4. Wat vind je van de regels voor rondreizende apostelen en profeten?
5. Wat is het thema van de Herder van Hermas?.
6. Wat betekent het dat de toren op water is gebouwd?
7. Is de doop het fundament van de kerk?
8. Wat is de leer van de supererogatie en waarom gaat deze leer tegen de Schrift in?